

Warszawa, 21.12.2023 r.

Sz. P. Michał Graczyk
Dyrektor
Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa

Dotyczy: *stanowiska Stowarzyszenia Leśników i Właścicieli Lasów do projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ram monitorowania na rzecz odpornych lasów europejskich COM (2023) 728.*

Na wstępie pragniemy wyrazić wdzięczność Ministerstwu Klimatu i Środowiska za chęć poznania stanowiska naszego Stowarzyszenia w przedmiotowym zagadnieniu (korespondencja mailowa z 14 grudnia br.).

Polska jest jednym z sześciu państw członkowskich Unii Europejskiej o największych powierzchniach obszarów leśnych. W strukturze własnościowej lasów w Polsce dominują lasy publiczne. Niemniej jednak, w latach 1990–2022, udział lasów prywatnych wzrósł o 2,3 punkty procentowe i wynosi ok. 19,3 proc tj. 1 mln 787 tys. hektarów. W Polsce mamy prawie 900 tys. prywatnych gospodarstw leśnych, które są własnością i współwłasnością około 3 mln osób. Przeciętna wielkość lasu prywatnego to 1 ha. Lasy będące własnością osób fizycznych dominują w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa – w 2022 r. było to 94,4% ogółu lasów niepaństwowych.

Ustawa o lasach nakłada na właścicieli lasów, w tym lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, szereg obowiązków, podejmowanych w celu prowadzenia właściwej gospodarki leśnej. W praktyce są one formułowane zgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu, a przy jego braku zgodnie z zadaniami ustalonymi w tzw. decyzji inwentaryzacyjnej starosty, wykonującego zadanie z zakresu administracji rządowej. Polegają one na

1) kształtowaniu równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszeniu naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności na:

a) wykonywaniu zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów,

b) zapobieganiu, wykrywaniu i zwalczaniu nadmiernie pojawiających i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych,

c) ochronie gleby i wód leśnych (art. 9 ust. 1);

2) trwałym utrzymywaniu lasów i zapewnieniu ciągłości ich użytkowania, w szczególności poprzez:

a) zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk,

b) ponowne wprowadzanie roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 2 lat od usunięcia drzewostanu, a w razie szkód wywołanych przez pożary i inne klęski żywiołowe – w okresie do 5 lat,

c) pielęgnowanie i ochronę lasu, w tym również ochronę przeciwpożarową,

d) przebudowę drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej zawartych w uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji inwentaryzacyjnej starosty,

e) racjonalne użytkowanie lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez pozyskiwanie drewna w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjnych lasu oraz pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania;

3) wykonaniu zadań określonych w decyzji administracyjnej starosty, wydawanej wówczas, gdy właściciel lasu prywatnego nie wykona obowiązków dotyczących trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania lub nie wykona zadań zawartych w uproszczonym planie urządzenia lasu lub w decyzji inwentaryzacyjnej starosty (art. 24);

4) zalesianiu gruntów przeznaczonych do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 14 ust. 3);

5) zgłoszeniu staroście przez właściciela lasu ilości pozyskanego drewna celem jego odcenienia i wystawienia świadectwa legalności pozyskania - odcenieniu podlega drewno pozyskane legalnie na podstawie: uproszczonego planu urządzenia lasu, decyzji inwentaryzacyjnej starosty bądź zezwolenia starosty wydanego w przypadku losowym (art. 14a w związku z art. 23 ust. 4);

Dotychczasowe informacje o lasach prywatnych pochodziły z wielu różnych źródeł, których zakres i szczegółowość oraz rzetelność znacznie się od siebie różniły. Wydaje Nam się, że źródłem wiedzy najszerzej opisującym stan lasów prywatnych w Polsce jest Wielkoobszarowa Inwentaryzacja Stanu Lasów (WISL). Pomiary i obserwacje WISL wykonywane są przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej nieprzerwanie od 2005 roku. Dane WISL są kontrolowane zarówno na etapie prac terenowych jak

i kameralnych. Oprogramowanie terenowe zawiera mechanizmy kontrolne, wykrywające potencjalne błędy, które pozwalają na bieżącą korektę wprowadzanych danych w terenie. Jakość prac weryfikowana jest przez audytorów wewnętrznych BULiGL oraz kontrole zewnętrzne Lasów Państwowych oraz Instytutu Badawczego Leśnictwa. Instytut zapewnia też osłonę naukową WISL. Wykonywanie inwentaryzacji w kolejnych cyklach pozwoliło zgromadzić obszerną bazę wiarygodnych danych o lasach wszystkich form własności w Polsce. Dane te i generowane na ich podstawie informacje o lasach są wykorzystywane do kształtowania polityki leśnej Państwa, jako materiał badawczy dla nauki, jako źródło danych polskiej statystyki państwowej oraz statystyk międzynarodowych, jak również w planowaniu urzędziowym. Z raportu z lat 2018-2022 wynika, że lasy poza ewidencją objęte WISL w tym spełniające kryteria ustawy o lasach wynoszą 948 478 ha co stanowi 87%, pozostałe lasy spełniające kryteria Protokołu z Kioto to 141 896 ha, stanowi 13%.

W sumie: 1 090 374 ha są to lasy wszystkich form własności, z tego prawie połowa, bo aż 46% stanowią grunty orne. Lasy prywatne pokrywają obszar 877 884 ha, co ważne ponad 80% lasów poza ewidencją zlokalizowane jest na gruntach prywatnych.

Zgodnie z informacją Głównego Urzędu Statystycznego, 89,4% powierzchni lasów prywatnych w Polsce posiadało na dzień 31 grudnia 2021 r. dokumentację urzędziową. Sytuacja dotycząca posiadania dokumentacji urzędziowej jest zróżnicowana w różnych regionach Polski. Przykładowo w woj. łódzkim jest to 93,3 % powierzchni lasów prywatnych, w woj. podlaskim 76,2 %, natomiast w woj. małopolskim 68,3 %.

Jak wynika z powyższego, jednym z istotnych wyzwań związanych z lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w Polsce, jest tylko częściowa wiedza na temat tego ile tych lasów jest rzeczywiście w naszym kraju. Poza tym Stowarzyszenie Leśników i Właścicieli Lasów od początku swojego istnienia (2013 r.), wskazuje na trudności w prawidłowym sprawowaniu nadzoru nad lasami prywatnymi w Polsce. Ich specyfika m. in. duże rozdrobnienie działek leśnych, ich rozproszenie; stosunkowo niewielka powierzchnia przypadająca na jednego właściciela; wzajemne przenikanie się gruntów prywatnych i państwowych; brak oznaczenia granic nieruchomości; nieuregulowany stan prawny wielu nieruchomości leśnych; brak wiedzy właścicieli lasów na temat prowadzenia gospodarki leśnej oraz znajomości obowiązujących przepisów.

Propozycja Komisji Europejskiej dotycząca opracowania ram monitorowania lasów na rzecz odpornych lasów europejskich wydaje się dla nas zarówno potrzebą jak i koniecznością. Doceniamy dotychczasowy dorobek polskiego leśnego świata nauki, instytucji, firm prywatnych, które swoimi działaniami przyczyniają się dla pogłębiania wiedzy z zakresu

leśnictwa bez względu na formę jego własności. Uważamy, że dokumentacja urzędniowa, monitoring stanu lasów, dostosowywania lasów do zmian klimatu jest w naszym kraju na dość wysokim poziomie. Nie mniej jednak, jesteśmy za wykorzystaniem obecnie zebranych wysokiej jakości danych w tym zakresie do stworzenia zintegrowanego systemu monitoringu europejskiego wykorzystującego różne, jeszcze dotąd nie stosowane metody. Dostosowanie lasów do zmian klimatu musi odbywać się w sposób harmonijny w skali europejskiej, jednak z poszanowaniem dotychczasowego zakresu danych, a wszelkie decyzje dotyczące „rozszerzenia danych o nowe” wiążące się ze zwiększonymi nakładami finansowymi w celu ich pozyskania, powinno być w kompetencji państw członkowskich.

Z poważaniem

 CZŁONEK ZARZĄDU
Adam Szaniewski
Stowarzyszenie Leśników
i Właścicieli Lasów